

Reflectarea artelor spectacolului în mass-media. Festivalul Internațional de teatru de la Sibiu, edițiile 2020 și 2021 – online, fizic, hibrid

Claudia MAIOR*

În data de 26 februarie 2020 România se confrunta cu primul caz de infectare cu corona virus și, timp de patru luni, activitățile principale ale instituțiilor de spectacol au fost oprite. Sectorul artelor spectacolului a fost, poate, cel mai afectat de pandemie, pe de o parte deoarece atât creatorii, cât și consumatorii de artă au constatat că se dedică unui sector „neesențial”, iar, pe de altă parte, presiunea financiară ca urmare a imposibilității atragerii de fonduri proprii din vânzarea de bilete a fost prezentă încă de la început și a rămas o constantă a acestor ultimi doi ani. Toate proiectele și evenimentele culturale au fost anulate, în speranța unei reprogramări, festivalurile de artele spectacolului își anunțau unul după celălalt suspendarea, de la cele mai mici, până la legendarele festivaluri de la Edinburgh și Avignon.

În ceea ce privește Festivalul de la Avignon, care ar fi trebuit să celebreze cea de-a 74-a ediție în anul 2020, Matei Vișniec nota: „directorul său, Olivier Py, a înțeles că organizarea festivalului devine imposibilă. În discursul său, pronunțat luni seară, președintele Emmanuel Macron a spus că până la jumătatea lunii iulie marile festivaluri nu vor putea demara. Unii artiști au crezut totuși că Festivalul de la Avignon va fi menținut, tocmai ca un simbol al rezistenței prin cultură în fața pandemiei” (Vișniec, 2020).

Anularea Festivalului Internațional de la Edinburgh, care ar fi așteptat în anul 2020 un public de peste 4.4 milioane de persoane și în jur de 25.000 de artiști, conform lui Mark Brown și Severin Carrell (2020), a produs unele dintre cele mai impresionante reacții în mass-media, în rândul specialiștilor, dar și al spectatorilor. Mark Fisher nota în articolul cu titlul *Anularea Festivalului*

* Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Teatrul Național „Radu Stanca”, Sibiu

va fi resimțită nu doar în oraș, ci în întreaga lume¹ că suprimarea Festivalului de la Edinburgh echivalează cu anularea Crăciunului (2020). Anularea Festivalului Internațional de la Edinburgh a atras după sine și contramandarea Fringe-ului, a Festivalului de Carte, a Festivalului de Artă de la Edinburgh și a Royal Edinburgh Military Tattoo (2020).

În acest context în care marile reperi ale lumii artelor spectacolului erau puse în pericol, Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu (FITS), al treilea ca mărime la nivel mondial, după Edinburgh și Avignon, dar, probabil, pe locul întâi în ceea ce privește complexitatea, pluri-disciplinaritatea și interdisciplinaritatea evenimentelor – pentru că Festivalul de la Sibiu acoperă zona educațională și cea de cercetare în domeniul artelor spectacolului – a subliniat pentru întreaga lume artistică importanța continuității, a relației artelor spectacolului – artă vie, directă – cu spectatorul.

Ediția a XXVII-a a Festivalului Internațional de Teatru de la Sibiu, desfășurată în perioada 12-21 iunie a fost una specială, realizată exclusiv online, pe platforma Scena digitală, o platformă integrată *video-on-demand*, care poate fi accesată pe bază de abonament sau bilet individual și care a fost creată special pentru această ediție de festival și pentru spectacolele Teatrului Național „Radu Stanca” Sibiu. Tema ediției a fost Puterea de a crede/*Empowered* și vorbește despre felul în care artele spectacolului au rămas întotdeauna, indiferent de opreliști, cele care au îmbunătățit calitatea vieții umane:

Puterea de a crede, tema ediției din acest an, înseamnă pentru noi că viața are rost, că ceea ce gândim făptuim, că omul este probabil cea mai importantă creație de pe Pământ, poate din Univers, și că dincolo de toate greutățile, atunci când credem, când visăm, când ne imaginăm, reușim să aducem la viață ceea ce plănuiam. În pofida tuturor piedicilor, în pofida pandemiei, a faptului că mai bine de jumătate din populația globului a fost închisă, am reușit să facem online acest festival. Visarea, frumosul, miracolul, au intrat în case din întreaga lume.¹

Pornind de la acest concept al președintelui festivalului, evenimentul a devenit primul mare festival de artele spectacolului din Europa Centrală și de Est, organizat în mediul digital.

Desfășurat pe parcursul celor zece zile, festivalul a avut 217.918 de vizitatori unici, din aproximativ 100 de țări, care au înregistrat un număr de 804.328 de vizualizări ale evenimentelor speciale și spectacolelor de teatru,

¹ Titlul în traducere proprie.

¹ Declarația îi aparține lui Constantin Chiriac, Președintele Festivalului Internațional de Teatru de la Sibiu („Ediția specială”, 2020).

dans, muzică, operă, circ contemporan, *outdoor*, spectacole pentru copii, difuzate prin canalul Vimeo, pe site-ul FITS și pe pagina de Facebook FITS. Cele două canale principale de comunicare ale FITS (site și Facebook) au înregistrat un *reach* de 1.512.243 de persoane. Reflectarea în media a fost una importantă, însumând un total de 1300 de apariții, după cum urmează: 811 apariții – TV, intervenții radio, publicații și postări media online – și 695 de postări în social media.

Campania de comunicare a festivalului s-a desfășurat cu precădere în mediul online, punând accept pe website-ul festivalului¹ și pagina de Facebook², rezultatele fiind cele mai bune de până atunci, conform analizei interne: website-ul FITS a înregistrat un număr de 40.000 de utilizatori, peste 30.000 din România, urmați de peste 4.000 de utilizatori din Japonia, peste 1.000 din Rusia, aproximativ 500 din SUA, Marea Britanie și Germania, Peste 250 din Republica Moldova, Franța și Israel. Campanie programatic display – *reach* (audiența, utilizatori unici): 1.300.000 (162% KPI); impresii (vizualizări): 11.879.768; rata de click foarte bună, de 0.27% (270% comparat cu media de 0,1%), datorată targetării foarte bune și livrabilelor creative, care au funcționat pentru audiență.

Campanie de Facebook: *reach* (audiență, utilizatori unici): 2.349.061 (117% KPI); impresii (vizualizări): 5.635.733; *Page likes* directe: 3.141 (total creștere 6K, 60% KPI). În total, pe ambele campanii media, un *reach* mediu zilnic de utilizatori unici, diferiți, alții în fiecare zi: 364.906 (730% KPI zilnic unici/zi).

Întreg video-ul de promovare FITS (de 15s) a fost vizualizat de 70.39% dintre cei care la care a pornit video-ul (518.851).

Toate aceste rezultate sunt în strânsă relație cu calitatea evenimentelor prezentate. Deși a fost organizat într-un timp record de 67 de zile, FITS a oferit publicului un număr de 138 de spectacole și evenimente, conferințe speciale și spectacole-lectură, având-i în program pe unii dintre cei mai importanți creatori contemporani, cum ar fi: Peter Stein, Thomas Ostermeier, Luk Perceval, Sasha Waltz, Declan Donnellan, Akram Khan, Emmanuel Demarcy-Mota, Peter Sellars, Silviu Purcărete, Kazuyoshi Kushida, Hideki Noda, Jo Kanamori, Guo Xiaonan, Milo Rau, Lev Dodin, Pippo Delbono, Jan Lauwers, Michèle Noiret, María Pages, Sidi Larbi Cherkaoui, Gigi Căciuleanu, Krzysztof Warlikowski, Eimuntas Nekrošius, Rami Be'er, Amir Kolben, Ariane Mnouchkine etc.

Ediția a XXVIII-a a Festivalului Internațional de Teatru de la Sibiu, desfășurată în anul 2021 – anul valurilor pandemiei, a fost mutată în luna august, în perioada 20 – 29 și a stat sub semnul speranței: „Construim speranța

¹ www.sibfest.ro

² <https://www.facebook.com/FITSsibiu/>

împreună” fiind tema care a ghidat întreaga desfășurare a festivalului, precum și conceptul curatorial. Pentru că valurile pandemiei au atras după sine valuri de schimbări legislative, organizatorii festivalului au planificat organizarea evenimentului, pentru o bună perioadă de timp, după trei scenarii posibile: 1. Festival desfășurat online, cu evenimente pre-înregistrate sau care sunt transmise live 2. Fizic și 3. Hibrid, varianta care a fost realizată, însemnând prezența fizică a spectatorilor în săli și, în același timp, transmisiunea online a evenimentului.

FITS 2021 a oferit publicului din săli sau online un număr de 600 de evenimente, din aproximativ 20 de categorii de manifestări din domeniul artelor spectacolului, în peste 70 de locații, cu peste 2.000 de artiști. Ariile pe care le-a acoperit ediția a XXVIII-a a Festivalului au fost dintre cele mai diverse: teatru, spectacole stradale, circ, musical, muzică, operă, ateliere, lansări de carte, concerte în biserici, conferințe, dans, documentare, expoziții, film, instalații, lecturi, proiecții, Bursa de Spectacole de la Sibiu, Therme Forum, Platforma Doctorală, Platforma de arte vizuale, Festivalul Universităților de Teatru și Management Cultural și Gala Celebrităților, dar și peste 200 de ore de transmisii online, însemnând evenimente în direct sau înregistrate. Dintre creatorii importanți ai ediției din 2021 a festivalului amintim: Denis O'Hare, Jan Lauwers și Helmut Stürmer, Charlotte Rampling, Israel Galván, Akram Khan, Yoshi Oida, Sonia Wieder-Atherton, Amir Kolben, Josef Nadj, Silviu Purcărete, Eugenio Barba etc.

Strategia de comunicare pentru FITS 2021 s-a axat pe digitalizarea experienței de festival, dar și pe creșterea acoperirii în mass-media locală și în special națională. Partenerii media au asigurat atât zona generalistă, cât și zonele de nișă (artă, comunități antreprenoriale, tabloide, glossy etc.). Festivalul a avut parteneriate cu canale TV importante și cu comunități online foarte cunoscute, astfel că s-a ajuns la un raport de acoperire media cu un număr de peste 2.700 de materiale, doar în perioada intensivă din lunile iunie și august. Un parteneriat important a fost cel cu Digi24, care a realizat nu mai puțin de 58 de știri și *live-uri* TV în timpul festivalului. De asemenea, Radio România a avut un studio mobil dedicat, unde s-au realizat interviuri pe tot parcursul festivalului. Și RFI a avut un studio dedicat și a realizat conținut timp de patru zile de festival, câte trei ore pe zi.

Highlights-ul digitalizării considerăm că este reprezentat de realizarea unei aplicații FITS de succes, care, pe lângă faptul că oferă spectatorilor experiența conținutului calitativ al festivalului, răspunde nevoilor consumatorului zilelor noastre din mediul online: este *user friendly*, rapidă și potrivită acestui tip de canal de comunicare, informare și navigare. Aplicația a fost instalată de către 2.223 de persoane și a avut 21.565 de accesări, cu un

timp mediu de accesare de 3:55 minute. Accesările au fost majoritatea din țară, dar și din străinătate: Germania, Italia, SUA, Marea Britanie.

În ceea ce privește promovarea plătită, în cele două săptămâni de campanie au fost livrate 9.465.712 de impresii.

Livrarea pe display a avut o audiență de 970.000 de vizitatori unici, 41.752 de click-uri și livrarea video a generat o audiență de 260.000 de vizitatori unici, 3.606 de click-uri, impresii: 488.410. Cel mai mare procent din afișări a fost livrat pe telefon (83%) și cel mai mare număr de click-uri a fost generat de pe Mobil, 39.383 de click-uri.

Ediția din 2021 a Festivalului Internațional de Teatru de la Sibiu a avut o audiență record, de 83 de milioane de spectatori, și a generat 2.738 de articole și materiale de presă și social media.

Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu a fost conceput ca un organism multifuncțional al cărui scop principal este utilizarea resurselor culturale ca premisă pentru dezvoltarea comunității la nivel local, regional și național. În cele 28 de ediții ale sale, Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu a demonstrat cum o comunitate poate fi construită și consolidată prin cultură și cum se poate reinventa, poate găsi strategii inovatoare și creatoare, modele apte de a integra cultura în procesul de constituire sau regenerare al unei comunități. Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu a arătat cum arta a transformat constrângerile fără precedent ale ultimilor doi ani într-un context prielnic pentru inovare, cercetare, dezvoltare și creație, pentru că arta nu salvează lumea, dar o face mai frumoasă.

Referințe

- Brown, M. & Carrell, S. (2020, April 1). Edinburgh's August festivals cancelled due to coronavirus. *The Guardian*. Retrived from <https://www.theguardian.com/culture/2020/apr/01/edinburghs-five-festivals-cancelled-due-to-coronavirus>.
- Fisher, M. (2020, April 1). Edinburgh festival's cancellation will be felt not just around the city but the world. *The Guardian*. Retrieved from <https://www.theguardian.com/stage/2020/apr/01/edinburgh-festivals-cancellation-will-be-felt-not-just-around-the-city-but-the-world>.
- Vișniec, M. (2020, 14 aprilie). Festivalul de la Avignon din Iulie anulat anul acesta. *Radio France Internationale*. Disponibil la adresa <https://www.rfi.ro/special-paris-120297-festivalul-de-la-avignon-din-iulie-anulat-anul-acesta>.
- *** (2020, 23 iunie). Ediția specială online a Festivalului Internațional de Teatru de la Sibiu „Puterea de a crede / Empowered” s-a încheiat duminică seara. 217.918 vizitatori unici și 804.328 de vizualizări, timp de 10 zile, online. *Radio România Cultural*. Disponibil la adresa <https://www.radioromaniacultural.ro/editia-speciala-online-a-festivalului-international-de-teatru-de-la-sibiu-puterea-de-a-crede-empowered-s-a-incheiat-duminica-seara-217-918-vizitatori-unici-si-804-328-de-vizualiz/>.